

דם חימוד בהקדמת חתונה בימי הקורונה

הרב יהודה גולדברג
ראש הכולל

פתיחה

החל בשנת תש"פ, פקדה את העולם מגיפת הקורונה. כיון שהמדע הרפואי העולמי לא ידע כיצד להתמודד עם הנגיף החליטו בהרבה מדינות להטיל סגרים. המחיר הכלכלי והנפשי של הסגר גם גבה מחירים, לכן היו שלבים בסגרים: סגר מלא או סגר חלקי. בין כל שלב ושלב היו ימי מעבר שבהם האולמות היו פתוחים יותר או פחות. למשל צמצמו את החתונות ממאה איש לעשרים איש וכו'. בימי המעבר היו אנשים שרצו לנצל הזדמנויות ולהקדים את החתונה וכך להרוויח יותר מוזמנים לחתונה.

שאלות:

א. האם אשה שהקדימה חתונה צריכה להמתין משום דם חימוד זמן נוסף?

ב. אם יש דם חימוד האם מותר להתחתן במצב כזה?

דַם חִימוּד דְאורייתא או דרבנן

המקור של דם חימוד נמצא בגמ' בנדה (סו.):

אמר רבא: תבעוה לינשא ונתפייסה - צריכה שתשב שבעה נקיים.

רבא פוסק שאשה שתבעו אותה להתחתן צריכה לישב שבעה נקיים. רש"י מסביר מחשש שמחמת החימוד ראתה דם.

הגמ' הזו עומדת בסתירה עם הגמ' בנדה (כ:):

דההיא אתתא דאייתא דמא לקמיה דרבי אלעזר, הוה יתיב רבי אמי קמיה, ארחיה, אמר לה: האי דם חימוד הוא. בטר דנפקה אטפל לה רבי אמי. א"ל: בעלי היה בדרך וחמדתי, קרי עליה: סוד ה' ליראיו.

הראשונים על אתר¹ מביאים שני תירוצים איך ליישב את הגמ'. ונעתיק לשון המאירי שמביא גם נ"מ למעשה בין שתי האפשרויות.

דם חמוד טמא שהרי אמרו תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה שבעה נקיים ומשום חשש חמוד וא"כ זה שאמרו כאן האי דם חמוד הוא לא להכשירו אלא להודיע כחו בידיעה זו הוא שאמרה וי"מ שלא אסרו דם חמוד אלא מחשש עירוב דם נדות אבל כל שהכיר שאין שם אלא הוא טהור וכן נראה דעת גדולי המחברים.

---

1 ר"ן, רשב"א ומאירי כ.

יש כאן שני תירוצים:

א. דס חימוד אכן לא טמא אך אנו חוששים שיצא עימו דס טמא.² במקרה שבו נדע שאין עמו דס טמא האשה תהיה מותרת.

ב. אכן דס חימוד הוא דס טמא מן התורה מצד עצמו.

נפקא מינות

א. לפי הצד הראשון אומר המאירי שאם נבחין שלא התערבב בתוך דס החימוד דס נידה האשה תהיה טהורה מן התורה.

ב. עוד נ"מ בין השיטות שלשיטה השניה זה איסור דאורייתא ולשיטה הראשונה זה ספק דאורייתא.

ג. משותף לשתי השיטות הנ"ל שדס חימוד אסור מצד דין דאורייתא או שהוא עצמו איסור דאורייתא או ספק דאורייתא.

שיטה מיוחדת לאור זרוע (סימן שימא):

ואת"ל דהא דא"ל ר' אלעזר לר' אמי האי דס חימוד הוא דה"ק דס חימוד וטהור אז יש לך לפרש טהור מדאורייתא וטמא מדרבנן והכא מדרבנן.

---

2 החכמת שלמה על הגמ' מסביר שהסברא היא שקים להו לחז"ל שדס חימוד לא מגיע מן הפרוזדור אלא מן העליה.

האור זרוע רוצה לחדש שכל דין דם חימוד הוא רק גזירה מדרבנן אבל כפי שראינו רוב הראשונים מניחים שדם חימוד אסור מהתורה.³

הרמבם פוסק שדם חימוד אסור מן התורה (איסורי ביאה ב, א):

האשה מתטמאת באונס בין לנדה בין לזיבות, כיצד כגון שקפצה ממוקום למקום, או ראתה בהמה או חיה או עוף מתעסקין זה עם זה **וחמדה וראתה דם**, וכן כל כיוצא בזה הואיל וראתה דם מכל מקום נטמאת ומטמאה בכל שהוא אפילו ראתה דם טיפה כחרדל הרי זו כמי שזב ממנה דמים הרבה.

פשט דברי הרמב"ם הם שיש כאן איסור דאורייתא.⁴ אלא שלשון המאירי היא ש"גדולי המחברים" (שאצלו הכוונה לרמב"ם) סוברים שיש כאן חשש אולי התערב דם נידות, נשמע שזה רק ספק דאורייתא. אך קצת קשה להבין איך הבין דברים אלו ברמב"ם.

למעשה דייק הרב עובדיה (טהרת-הבית, א, עמ' ה) מדברי החתם סופר (יו"ד קטז) שעיקר כתי' השני שדם חימוד הוא דרבנן. אך שיעורי שבט הלוי (קפג, ג) הניח שרוב הפוסקים הניחו שדם חימוד הוא עצמו דאורייתא.⁵

3 או הדם עצמו או שהתערב בתוכו דם נידה.

4 כך גם הבינו מקור מים חיים (קפז) פרי דיעה (קפג) פרדס רימונים (קפג)

5 וע' מח' על שולחן ערוך סימן קפ"ג ששם דיבר השו"ע על דין דאורייתא ואומר "ראתה דם בין באונס בין ברצון" ונחלקו באר הגולה והט"ז איך להבין את המילים **באונס**. באר הגולה (אות א) הבין שהכוונה ראה את החיות נזקקות זה לזה. אבל הט"ז (א) הבין שמדובר בקפיצה. לכאורה נחלקו מה דעת הש"ע על דם חימוד. ע' שיעורי שבט הלוי שם שהאריך.

תבעוה להינשא

עד כאן הדין נסוב על דס חימוד ממשי אך תבעוה להינשא פשוט שזהו דין דרבנן. וכן העתיק השו"ע (קצב) את הדין של הגמ':

תבעוה לינשא ונתפייסה, צריכה לישב שבעה נקיים, בין גדולה בין קטנה, ואפילו בדקה עצמה בשעת תביעה ומצאה טהורה, שמא מחמת חימוד ראתה טיפת דס כחרדל ולא הרגישה בו. ומונה ז' ממחרת יום התביעה.

השו"ע פוסק שאשה שתבעוה להינשא צריכה לספור שבעה נקיים מחשש שמא היא ראתה. מפורש בדבריו שזהו רק דין של ספק. הט"ז (ס"ק א) שם הביא בשם המ"מ (ט, י) שכל הדין הוא דרבנן כי דס צריך לבוא בהרגשה וכאן לא הייתה הרגשה. עוד כתב הסד"ט (ס"ק יב) שכל אשה היא חזקת טהרה ולכן כל החשש זה רק דין דרבנן.

מאיזה שעה מתחיל החימוד

הרא"ה והרשב"א (בה"ב ב"ז, ש"ב) נחלקו מאימתי מתחיל דס חימוד. הרא"ה רצה לטעון שזה מתחיל רק משעת הקידושין אבל לא לפני. הרשב"א שם הקשה עליו כמה קושיות ודחה שמשעה שסומכת ונותנת דעתה להינשא.

השולחן ערוך (ב) פסק כמו הרשב"א:

שבעת ימים הללו מונים אותם משעה שהיא סומכת בדעתה ומכינה עצמה לחופה, אף על פי שלא נתקדשה עדיין.

אחת הקושיות של הרשב"א על הרא"ה שהיום מקדשים מתחת לחופה ומיד נישאין, יוצא שתמיד יצטרכו חימוד. הסד"ט (ס"ק

יב) מתרץ שהסכמות וחרמות זה כמו קידושין. יוצא שדווקא אם היה הסכמה וחרם האשה מתחילה לחמוד. החמודי דניאל (הובא בפת"ש א) רצה לחדש שדווקא אם נכתבו תנאים אישה סומכת דעתה. אבל המהרש"ם (א, צה) כבר חלק על דבריו ובשיעורי שבט הלוי הסכים שכל זה הוא דווקא במקום שנוהגים לעשות תנאים.

הקדמת חתונה

דין פסוק בשולחן ערוך (ג) שאם דחו את הנישואין צריכה לספור שבעה נקיים מחדש. הט"ז (ס"ק ו) האריך להוכיח שדין זה דווקא אם לא קבעו מועד חלופי ושני הצדדים התייאשו לגמרי מהחתונה. האם דין הקדמת החתונה יהיה דין שונה?

הט"ז (ס"ק ח) מביא מעשה:

מעשה באלמנה אחת שהיה לה זמן מוגבל בתנאים עם החתן שלה לנישואין אלא שהחתן אמר לה שאפשר שיקדים הנישואין וכן עשה והיא אמרה שסמכה על זה וספרה שבעה נקיים וטבלה ובא עליה נ"ל דאע"פ שהאלמנה עשתה שלא כדין כיון שלא היה לה בירור על הקדמת החתונה עד שבא החתן וכנסה תיכף נמצא **שבשעה שהתחילה לדעת הבירור נתחדש החימוד** וצריכה לחזור ולמנות ז' נקיים מכ"מ כיון שכבר עברה ועשתה כן אין להפרישם מכח זה וראיה מומה שכ' ס"י קצ"ו סעיף י"ב אם טעתה וטבלה כו' שתמתין ו' עונות ותטבול וכל שכן כאן דחשש חימוד אינו אלא מדרבנן כמ"ש תחילת הסימן ועמ"ש סוף ס"י קצ"ו.

היו זוג שסיכמו זמן והחתן רק אמר על דרך "אפשר" שאולי יקדים את הנישואין ואומר הט"ז א"א לסמוך על כך. ואומר הט"ז כיון

שהתחדש פה בירור התחיל החימוד. פשט דברי הט"ז שהקדמת החתונה יוצרת חימוד ממש.

הדבר צריך עיון מול ט"ז אחר באותו סימן (ס"ק ג). ישנה מחלוקת בין הפרישה לט"ז בהבנת דברי הטור. הפרישה מבליע בתוך דבריו שאם יקדימו את החתונה האשה לא צריכה לשבת שבעה נקיים נוספים והט"ז מסכים עימו אלא שמתווכח האם יצטרכו לישוב שבעה נקיים סמוך לחופה שוב אך למעשה מסכים עימו. אם כן יוצא שאשה שהקדימה את חתונתה לא תחשוש לחימוד, בניגוד לט"ז שראינו לעיל. הקושי הוא שהאחרונים הבינו את דברי הט"ז הראשון כפשוטו:

א. הנודע ביהודה (יו"ד תנינא קטו) הביא מקרה דומה בו הכלה רצתה להקדים את הנישואין. האבא הסכים אך אמר שצריך לשלוח שליח לבדוק. פסק הנוב"י על סמך דברי הט"ז שתצטרך שבעה נקיים מחדש.

וכותב בתוך דבריו: הדבר פשוט שיפה הורה מעלתו והאריכות בזה ללא צורך שכל זמן שלא חזר השליח עדיין היה הדבר בספק אצלה שמא לא תסכים אשתו וא"כ בביאת השליח דאז נתברר לה קדימת הנישואין נתחדש אצלה חימוד חדש והרי זה דומה ממש למעשה שהביא הט"ז בסימן קצ"ב ס"ק ח'.

הנוב"י פוסק שכיון שהנישואים היו אצלה מסופקים והוקדמו יש חימוד חדש. ערוך השולחן (ס"ק טז) העתיק למעשה את דברי הט"ז וסיים: "וכן כל כיוצא באלו הדברים על המורה להבין ולהשכיל בזה". פשט לשון הפוסקים הוא כמו שהבנו בראשונה את דברי הט"ז.

ב. בבדי השולחן (ס"ק כ) אכן פסק כדברי הט"ז שאם הקדימו את החתונה יצטרכו להמתין שבעה נקיים כי מתעורר חימוד חדש. אך בהערות בסוף הספר העיר לו חכם אחד על הסתירה בדברי הט"ז לכן הוא רצה ליישב שהן במקרה של הט"ז והן במקרה של הנוב"י הכוונה שמהתראה הראשונה לא התחיל החימוד כמו שראינו באות ד. לכן הקדמת החתונה יצרה חימוד כיון שלא היה חימוד קודם. מה שכתב הט"ז שהתחדש לה חימוד ומשמע שהיה חימוד קודם – דחק שהיה חימוד קטן.

זהו לענ"ד דוחק בנו"ב ובעה"ש וגם בט"ז. וכי פשט לשונם והמקרה שלהם מדבר שלא היה עדיין חימוד? דוחק גדול. סיום דברי עה"ש מורה שלא מדובר במקרה פרטי אלא כללי ואם לא היה חימוד קודם פשיטא שהיא תצטרך לישב שבעה נקיים לדם חימוד מה אפשר ללמוד מכאן למקרה כללי?

לכן נראה לומר שהט"ז בסעיף קטן ג דיבר בהתמודדות עם הפרישה אבל הוא עצמו סובר שאם הקדימו את הנישואים יצוטרכו שבעה נקיים מחדש. לעומתו ר' שלמה קלוגר בקנאת סופרים (השמטות לשיירי טהרה עא) פוסק שלא צריכה כלל בהקדמת נישואין לשבת שבעה נקיים.

הסדרי טהרה (ס"ק יב) הביא תשובות הב"ח (קיה) להוכיח שחולק על דברי הט"ז. והסדרי טהרה עצמו פוסק:

ולמעשה יש להורות כמו שכתבתי לעיל, דבעת שיתברר לה יום הנשואין תבדוק עצמה, אם תמצא עצמה טהורה יכולה לסמוך על ספירה זו. וכל זה לכתחלה, אבל בדיעבד אם לא בדקה עצמה באותה שעה שנתברר לה יום קביעות הנשואין ואיכא הפסד, כגון שטבחה טבוח ויתקלקלו האוכלין אם ידחו הנשואין עד שתספור

ז' נקיים, ויצטרכו לעשות חופת נדה, נראה לי דכדאי הוא הב"ח לסמוך עליו במלתא דרבנן, כמו שכתב הט"ז [ס"ק א] בשם המגיד משנה פרק י"א מהלכות איסורי ביאה דאפילו ראתה כיון דלא הרגישה טהורה.

כך פוסק גם בטהרת הבית (עמ' תפח) אך אומר לעשות בדיקה כדי לצאת מידי כל ספק.

מסקנה

כיון שיש הרבה פוסקים שהקלו וגם בשיטת המחמירים יש מחלוקת – אפשר להקל ולהקדים את החתונה. אך בזמן שמקדימים את החתונה ראוי שהאשה תעשה בדיקה לצאת כל ספק. אמנם, צריך לדון כל מקרה לגופו כלשון ערוך השולחן, אם החתונה מוקדמת בהרבה זמן אולי יש מקום לחשוש שנוצר חימוד חדש.